

Mikrokrediter för tillväxt och sysselsättning

Näringsdepartementet

2008-01-14

Dokumentbeteckning

KOM (2007) 708 slutlig

Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Ett europeiskt initiativ för mikrokrediter för att främja tillväxt och sysselsättning

Sammanfattning

Som ett led i Lissabonstrategin och som en fortsättning på kommissionens meddelande KOM(2006) 349 Finansiering av tillväxten i små- och medelstora företag – Att skapa europeiskt mervärde” presenterade kommissionen i november 2007 ett initiativ för att utveckla mikrokrediter i EU KOM (2007) 708 slutlig. Kommissionen konstaterar att efterfrågan på mikrokrediter ökar i EU och att dessa är betydelsefulla för att främja egenföretagande och utveckling av mikroföretag.

I meddelandet föreslår kommissionen att medlemsstaterna vid behov anpassar sina institutioner, lagstiftning och näringsliv för att skapa bättre förutsättningar för att utveckla mikrokrediter. Medlemsstaterna uppmuntras att vidta dessa nationellt anpassade åtgärder genom att detta tas med i de nationella reformprogrammen för Lissabonstrategin. Vidare föreslår kommissionen en ny tjänst eller ”enhet” för att tillhandahålla så kallat tekniskt bistånd för utveckling av mikrofinansinstitut, för att informera om detta mikrokreditinitiativ och att utarbeta riktlinjer och liknande för upprättande och förvaltning av mikrofinansinstitut samt att kunna tillhandahålla bättre finansieringsmöjligheter för utvalda modellmikrofinansinstitut. Enligt meddelandet kan enhetens personal och det tekniska biståndet till mikrofinansinstituten finansieras genom strukturfondernas budget för tekniskt bistånd som förvaltas av

kommissionen. Regeringen ställer sig positiv till insatser för att främja mikrokrediter och till förslaget om att beakta nationellt anpassade åtgärder för mikrokrediter i de nationella reformprogrammen. Regeringen har ej ännu tagit ställning till behovet av en särskilt "tjänst" inom EU för att främja mikrokrediter.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade den 29 juni 2006 ett meddelande om finansiering av små- och medelstora företag KOM(2006) 349 slutlig – Genomförande av gemenskapens Lissabonprogram: Finansiering av tillväxten i små- och medelstora företag – Att skapa europeiskt mervärde. I detta s.k. finansieringsmeddelande betonades bl.a. att den nationella lagstiftningen i många fall utgör ett hinder för utvecklingen av mikrokrediter: "att se till att den nationella lagstiftningen underlättar tillhandahållandet av mikrofinansiering (lån på upp till 25 000 euro). Den typen av lån är ett viktigt instrument för att uppmuntra företagargandan i form av enmansföretag och mikroföretag, främst bland kvinnor och minoriteter. Instrumentet gynnar inte bara konkurrensen och företagargandan utan även den sociala integrationen" Meddelandet om mikrokrediter som presenterats i november 2007 är att se som en del av Lissabonstrategin och en fortsättning på finansieringsmeddelandet.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet om mikrokrediter tar upp behoven av mikrokrediter inom EU där målgrupperna mikroföretag och mindre gynnade personer men också områden som landsbygden särskilt pekas ut. Det påpekas att endast 16 procent av Europas förvärvsarbetsbefolkning är egenföretagare men att 45 procent uppger att de hellre skulle vara företagare än anställda (enligt Europabarometerundersökningen från juni 2004). EU:s ekonomi har under de senaste årtiondena utvecklats från en storskalig industriekonomi till att bli mer beroende av mindre företag, inklusive enmansföretag, särskilt inom tjänstesektorn. Efterfrågan på mikrokrediter ökar. Ett typiskt mikrolån i EU uppskattas till omkring 7000 – 8000 euro. Bankerna inom EU tillhandahåller ingen särskild statistik och variationen i utformning och tillämpning av mikrolån är stor mellan medlemsländerna. Trots en ökad medvetandegrad hos bankerna om mikrokrediternas betydelse tyder mycket på att bankerna främst satsar på dessa om de uppmanas göra det av offentliga stödmekanismer (t ex EIF, EBRD).

Del 1. Att förbättra de rättsliga och institutionella ramarna i medlemsstaterna för att främja mikrokrediter. Detta föreslås ske genom bl.a. bredare utbud av lånegarantier och på sikt värdepapperisering av mindre krediter. Verksamhetstillstånd för kreditkassor och liknande institut bör ses över och anpassas. Flexibilitet krävs när det gäller räntetak för att beakta både instituten och låntagarnas situation. Att ge mikrofinansinstitut tillgång till kreditupplysningsdatabaser och underlätta riskvärderingar. Minskade driftskostnader genom gynnsamma skatteregler. Medlemsstaternas lagstiftning vad gäller tillsynssystem bör anpassas till mikrofinansieringens särskilda villkor, t ex beroende på om instituten hanterar insatta medel eller inte. Inom ramen för den inre marknaden är det t ex möjligt för banker i en medlemsstat att verka i andra medlemsstater genom t ex filialer. Tillhandahållare av mikrokrediter är enligt EU-lagstiftningen inte kreditinstitut och det bör enligt kommissionen undersökas huruvida dessa omfattas av samma gränsöverskridande möjligheter som t ex banker. Mikrokrediter bör kategoriseras i bankbranschens standarder och inom ramen för de nya redovisningsstandarderna (IFRS).

Del 2. Att ytterligare förbättra förutsättningarna för företagande

Tre faktorer som förbinder företagsstartande och mikrokrediter tas upp:

Att anpassa de institutionella ramarna för mikroföretag genom att bl.a. underlätta likabehandling av egenföretagare och löntagare m a p rättsliga, skattemässiga och administrativa hinder. Att underlätta övergången mellan arbetslöshet och mikroföretagande. Att underlätta nya mikroföretags chanser att bli framgångsrika genom utbildning, mentorskapsprogram och företagsutveckling och genom ökad användning av de medel som ställs till förfogande genom EU:s fonder.

Förslag 1:

Från teori till praktik: Att främja utvecklingen av mikrokrediter och mikroföretag på nationell nivå. En uppmaning till medlemsländerna att införa ett reformprogram som syftar till att förbättra villkoren för mikrokrediter i enlighet med nationella villkor och prioriteringar. Detta är i linje med Lissabonstrategin och medlemsstaterna uppmanas därför att inom sina nationella reformprogram under Lissabonstrategin vidta nödvändiga

åtgärder för att främja mikrokrediter. Kommissionen erbjuder sig att bistå med att fastställa kvantitativa målsättningar och att sammanställa god praxis.

2007/08:FPM54

Del. 3: Att främja utbyte av goda lösningar

Kommissionen föreslår införande av ett centralt organ med expertis inom mikrofinansiering (se nedan förslag 2). I förslaget uttrycks en ambition om att öka tillgängliga medel till mikrofinansinstitut genom att uppmana privatpersoner och socialt ansvariga företag att investera i dem. En koppling görs till ”gröna investeringsfonder”. Kommissionen föreslår ett särskilt märke för att göra de investeringsfonder som satsar på mikrokrediter mer synliga.

Del 4: Att tillhandahålla ytterligare kapital till nya mikrofinansinstitut utanför banksektorn

Kommissionen understryker behovet av en insats på EU-nivå för att stimulera och samordna åtgärder för att främja mikrokrediter. Kommissionen vill stärka sin medverkan genom att inom EU:s sammanhållningspolitik införa en särskild mikrokredittjänst som tillhandahåller finansiella medel och tekniskt bistånd till nya mikrofinansinstitut utanför banksektorn för att utöka utbudet av mikrokrediter. Tekniskt bistånd och finansiering kan tillhandahållas från olika källor, t ex EU:s strukturfonder, EIB, banker och donatorer. Målet för denna tjänst skulle vara att hjälpa mikrofinansinstitut att bli självfinansierande och den skulle bidra till att öka användningen av mikrokrediter i EU genom att utföra marknadsanalyser, upprätta riktlinjer och främja utbildnings- och inlärningsmöjligheter.

Förslag 2:

En specialiserad enhet för mikrokrediter. Kommissionen föreslår att EIF skapar och förvaltar en särskild enhet inom sin Jeremie-avdelning för att snabbt och kostnadseffektivt kunna inrätta denna tjänst. Verksamheten föreslås omfatta tekniskt bistånd och allmänt stöd för konsolidering och utveckling av mikrofinansinstitut, t ex informations- och PR-kampanjer samt anordnande av konferenser. Att förbättra finansieringsmöjligheterna för mikrofinansinstitut genom att tillhandahålla såddkapital skulle också ingå inom ramen för uppgifterna. Enhetens personal och det tekniska biståndet till

instituten kan finansieras genom strukturfondernas budget för tekniskt bistånd som förvaltas av EU-kommissionen. Av en bilaga (9) till meddelandet framgår ett förslag till struktur för en ”mikrofond” som förvaltas av EIF där tekniskt bistånd utgör en del som kanaliseras från kommissionen via fonden vidare till mikrofinansinstitut. Finansiering utgör en andra del av fondens insatser för mikrofinansinstitut där externa finansörer genom olika typer av investeringsmöjligheter i mikrofonden bidrar till fondens finansieringsaktiviteter som kan omfatta bl.a. eget kapital, uppstartsbidrag, obligationsinvesteringar, garantier och lån.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

-

1.4 Budgetära konsekvenser

Finansiering föreslås ske via befintliga fonder och med hjälp av extern privat finansiering.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positivt till insatser som främjar mikrokrediter eftersom dessa visar sig ha en positiv effekt på entreprenörskap och företagande. Meddelandet välkomnas eftersom det utgör en samlad utgångspunkt vad avser behoven av, och nyttan med mikrokrediter som katalysator för ökat entreprenörskap och tillväxt inom EU.

Regeringen vill betona mervärdet av mikrokrediter som instrument för att främja integreringen av underrepresenterade grupper som kvinnor och invandrare inom området företagande och entreprenörskap. Sverige har goda erfarenheter av att tillämpa mikrokrediter och ser en möjlighet till utvecklat företagande i många medlemsstater om användningen av mikrokrediter främjas.

Regeringen ger sitt stöd till *förslag 1*. Det är en lämplig åtgärd att inom ramen för det befintliga reformprogrammet under Lissabonstrategin beakta åtgärder för att främja utvecklingen av mikrokrediter som faller under nationella institutionella, rättsliga och ekonomiska ramar. När det gäller del 4 och *förslag 2* så har regeringen ännu inte tagit ställning.

-

-

-

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelande från kommissionen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslag 1 överlåter åt medlemsstaterna att i sina nationella reformprogram vidta lämpliga åtgärder för att främja ändamålet i meddelandet. Kommissionen erbjuder sig att bistå med hjälp. Förslag 2 innebär en insats på EU-nivå för att främja mikrokrediter i samarbete med olika aktörer. En del av verksamheten syftar till att sprida kunskaper om mikrokrediter mellan medlemsländerna och i övrigt bedöms insatsen bidra med mervärde för att uppfylla ambitionerna i Lissabonstrategin. Vad gäller proportionalitetsprincipen så syftar meddelandet i första hand till regelförenkling på nationell nivå än ytterligare föreskrifter på EU-nivå.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet har adresserats både konkurrenskraftsrådet och ekofin. Meddelandet kan väntas bli presenterat på kommande rådsmöten och om ordförandeskapet så önskar kommer rådsslutsatser att tas upp i samband med detta. Eventuella rådsslutsatser kommer sannolikt att förberedas i en rådsarbetsgrupp.

4.2 Fackuttryck/termer

Mikrokredit: Definieras vanligtvis som ett mindre lån utan krav på säkerhet.

Tekniskt bistånd: EU-term för stöd för administrativa kostnader

JEREMIE: Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises. Initiativ inom ramen för EU:s strukturfonder som möjliggör fondering av regionalfondsresurser för utlånings- och investeringsändamål riktade till SME:s.

2007/08:FPM54

Värdepapperisering: Paketering av ett antal finansiella tillgångar eller skulder som t ex lån för vidare försäljning i form av t ex en obligation. Möjliggör riskallokering och omfördelning av tillgångar och skulder i en balansräkning.